EUZKEL--ATALA

MAÑARI

YUAN-ETORRI
—Elgeta'tik etorri zan egun batzuk igaroten Dolara' Elene anderañua.
—Bilbo'ra yuan ziran Azkunaga' Karla, Lete' Domeka ta Arteaga' Luke.
—Berriz'era Ariznabarreta' Atanase irakaslia.
—Domeka arratsaldian yuan ziran Eibar'era Arrate'ko Andra Mariya'ren bureskunde yaire Dolara' Koldobika yauna, Iturritza' Kolestiñ eta Magunazelaya' Errapel.
—Emen udaldiya igarota astelenian yuan zan Bilbo'ra' Kortina' Margarite.
—Galdakao'tik etorrita dagoz Elberdin' Libe ta Albereda neba-arrebatxuak.

ARIMEN EGUNA
Egun atan goizian emon ziran mezeetan lagun askok yaunartu eban garbitokiko gogoen aldez.
Bederatziyetan emon zan ondretako meza abestua.

Sapatuan asi zan garbitokiko gogoen bederatziurrena. Goizeko sei ta erdiyetan egiten da.

ERIOTZA
Egun gitxiko ondoezaz, asken igortziya (untziñua) artuta eguen gabian il zan Etxanobe' Euletene Urkule-barrenengo andra gaste ona, bere bizitzako ogetazortzi urgaz.
Bere gorpuaren obiraltze ta ill-otoitzak sapatu goizian egin ziran.
Uste bagako eriotz onegaz etxeko ta senidien artian atsekabe aundiya artu da; baita ezagutzen izan dogunok be tamal aundiya artu dogu.
Atsekabian laguntzen dautsagu bere senar, guraso ta senidiai.
Yaunak zeruan euki bei.

GABEKO ESKOLIA
Urtero lez igaro dan astelenian asi zan gabeko eskola mutil andiyentzat. Zazpiretan asi ta bederatziyetan amaitzen da.
Asko ikasi.
Aspaldiyen euriye gau ta egun eten barik ekiñalian yausten da.

EGURALDIYA
Lengo astian euri zarrastada baten ostian Eskubara ganian edur gezal bat agertu zan, baña beriala kendu zan; eta arreskero euriye ta txirkola ugari izan dan arren ezta edurrik geiyau agertu.
Aspaldiko eurite oneekaz biarrak atzeratu dirala-ta, baserritarrak urduri dagoz; eta San Martiñgo udatxuari begira dagoz basoko ira ekartiak amaitu ta soluetako enparau biarrak egiteko.

"URKIOLAKO"-RI
Igandeko idazkiyan esaten zendun guztiyari, emengo egurastoki barriya (pasio lekua) amaituten danian erantzungo dautsuau. Bitartian ardura barik trankil yesarrita egon ordua eldu arte.
¡Ori da umoria! ¡Ezagun da bai, uda ederra igaro dozuna! Urte askotan olantxe.

MAÑARIKO.

ANDOAIN

Euskal-eguneko batzordekoak artu dituzte Donostiko Eusko-Etxe, Ernani, Legazpi eta gañerako errietatik bialdu dizkaten txindiyak, orobat Udal batzuetatik bialdu dizkatenak, ta urrengo idazkiren batian argitalduko dirade.
—Donostiyan juan dan igandian izandu zan zozketan, erri ontatik bost mutill ziran eta oyetatik lau aske edo libre irten dira Aprika juatetik. Bostgarrena oni al dan ondoena izan dedilla ba opa diyogu.

GAXORIK
—Ikurton deunak artuta gaxorik arkitzen da Karrera Bingen'en emaztia Zabala Jone Mikele.
—Amabost egun oyetan oyeraturik dago Otamendi Mikel, mikeletietako sargentua.
—Baitare gaxorik dago gure lagun Amutxastegiren seme Joseba. Jaunak osasuna lenbaitlen danoidi.

JAYOTZAK
Sendia geitu zayo gure lagun Zatarain Andoni'ri, beste seme bat izandu duelako.
Baita ere beste seme bat izan du emengo txauneskindari Agirre' Albertak; poztutzen gera ta seme onak izan ditezela.

BEDERATZI URRENA
Lengo astelenian amaitu zan animen laguntzarako urtero egiten dan bederatzi urrena; goizeko seitan izandu da ta oste asko biltzen zan bertara, batez ere bukaerako egunian.

JUAN ONDO
Udara aldiya emen egin da, juan da Amerikketara gure lagun Otegi Imanol, bere emazte ta sendiyarekin.
Oyekin batian baitare juan da, izparringi saltzalliaren alaba Errikarte gaztia.

DEUN MARTIN
Datorren astelenian degu gure txadon nagusiko zaindariyaren eguna. Amarretan izango da beti bezela jaupa nagusiya, eta itz egingo du erri ontako seme argi eta azkarra dan Esnal David jaunak.
Orain amar bat urte arte, jai egiten zun egun au Andoaingo erriyak, txadon au egin eta bere zaindaritzat artu zuen ezkeroz, eta amar urtez onuztik lan egite au nolaz jarri zan, esango nuke, baño gaurkuarengatik ixiltzea nua. Beste egunen bat argituko da Jainkuak nai badu.

BURUNTZA.

BARTZELONA

BIDEA GERTETAN
Igaro dan astelean, illonen 4'an, Bartzelonara etorri bear gindula ta, txartelak ateraten Bilbo'ko geltokiratu eldu giñan.
—Nondik gura dozue? Lerida bidetik ala Kaspe'tik.
—Ondoen nondik dagoen, andixik.
—Ori bakotxak daki, Lerida'tik yoan ezkero, eztago beste bultzi batera zetan aldatu, eta goizean eltzen da. Kaspe'tik gura izan ezkero barriz, erri onetan aldatu bear da, eta eldu Bartzelonara, gabeko amaiketan. Eta lengo egunean emetik yoan zan talde batek, Lo-tokirik ezin idorota estu ibili eiziran.
—Orduan Lerida'tik.

BULTZIA'N
—Agur, Aranzadi yauna, agur V. yauna, Bartzelona'n oarrak be artu, geu be datorren urtean yoan gaitezan.
—Datorren urterako kendu egiten ei dabe ba ta.
—Bai zera!
—Bai Belgika'n erakusketa dagoalako.
—Ia ba, yakin ziur eta idatzi.

BIDEAN
Sei batu gara ta bakotxa bere erria goralduten doa.
—"Barselona es bona si la bolsa sona".
—Quien no ha visto Seviya no ha visto maraviya.
—Quien no ha visto Granada, no ha visto nada.
—De Madrid al cielo y en el cielo un agujero para ver Madrid.
Beste biok ixilik gagoz.
Berbetea lelengoen ugari dabilde, gero begiak itxiez eta arrausiez guztiak ixilduten dira.
Miranda'n arin apalduten; ordu erdien bultzia gelditùten da-ta.
Gero... lo. Begi itxi-zabaldu beten Bartzelonara.

BARTZELONA'N
Izentau euskuen yan-tokira bagoaz.
—Au da U. yatetxea.
—Bai auxe da, barrura.
Bagoaz barrurantza ta guztiak katalan.
—Aske dagoz oneik patelok?
(Erantzuna katalan).
—Eztakik nik izkuntza ori, euskalduna naz da.
Orduan eskua oratu ta estutu eusten...

LAGUNAK EGIN DA
Lagunak laster egin dodaz: Mossen Albert Benet eta Mossen Jean Benet i Balta. Bartzelona'ko erakusketea erakusteko dagoz. Aintxe goaz ikusten eta bier arte.

V.

AZKOITI

ARRATE'KO AMARI BURESTUNTZA JARTZEA
Ikustera juan ziran emendik eundik gora bultzita beribilletan. Etzan egualdi ederra bañan alaz guztiz au izandako jentetzari etzion atzerarik eragiñ. Guztiz txalogarri dira eibartarrak. Etzaigu errex aztuko Arrateko Ama goratzeko egin zutena. Kale ta balkoiak apaintzen saiatu ziran, ta eliz nagusia jairik aundienetan bezela ongi, lore ta zapi ederrakiñ zeukaten. Abesti goxo, txalo ta gorapenak Ama Arrate'koarentzat danak. ¡Bejondaizuela!
Antxen agurtu genduen "Aberri", euskal idazle sutsua.

EZTAIAK
Gaur, igandia dute irugarren deia Epifanio Furundarenak eta María Olariagak Datorren astian dituzte eztaiak. Ezkon ibilia egiñaz uri aundi batzuek ikustekotan dira. ¡Zorionak!
—Ill onetan ezkontzen omen da Mariano Juaristi Atano III, pelotarien txapelduna.

ANTZERKIAK
Kantzelean bota dute iru zatitan "Anza baten madarikapena" Mariaren alabak Alberdi' Juliana erakusle dutela. Ikusitakoak esan didatenez asko guzta zitzaien an zi-ranai, txalo ugariakiñ sarituaz gazte oien lana.
—Datorren igandian dijuaz Segura'ra emengo eusko antzerkigilleak "Itziartxo" botatzera. Txalo ugariak irabazi mutillak.

ERREMENTARIAK ETA SAN MARTIN
Erreminta onak dira errementariak tripa pesta gabe igarotzeko S. Martiñ eguna. Aukerakua aurten, astelena, berdiñdu bat artzeko.
Mallua ta umore ona batera oi dituzte erremintariak, gutxiagokin ez dute naiko ospatutzia orainguan.
On egin daizutela.

ELIZKIZUNAK
—Urtero bezela Garbitokiko gogo-gaixoen alde egindakoak notiñ askoz bilduak ikusi dira.
—Deun guztien gabean gau-gurtzalleak zuten gogorra zuzentzen zaien elizkizuna.
—Gaur degu, Luis Deunaren laguntaldekoak, geure illerokoa. Gazte asko biltzen da, baña badira oraindik batzuek etortzen ez diranak. Aita Laskibar arida su ta gar laguntaldea berrizten, euskel-erriko indartsuenetako bat berakiñ egiteko asmoan, ontarako nai lituzke oiek ere barruan sartuta ikusi. Era ederra dute nai izan ezkero gogo onez sartu.

ERESLARI BIKAÑA
Emen egon da Jose Etxaniz jauna "piano" jotzalleen artean onenetakoa izparringiak diotenez, Madrid eta beste uri askotan eman ditu joaldi (concierto) guztiz txalotuak.
Poztutzen gera erritar ereslari bikañ bat geiago badegulako, bada naiz bera Cuban jaioa izan aitiai ta ama azkoitiarrak ditu.

AITZGOITI.

✣ ✣ ✣

EZKONTZA
Gure lagun euskeltzale Eusko Batzokiko lendakari ordekua dan Furundarena Epi euki zun bigarren deia igandian neskatxa lirain polit Olariaga Miren'ekin. Artu zazute nere zorion agurrik biotz-korra, eta aztu biarrik izaten bada euskel izenaz, beste askori egiten zaion bezela, Euskaldun zintzoak bagera jarrai berari.

NASKALDIA
Baionatik etorrita egun batzuek igarotzera bere Aita Amaren ondoan agurtu Alberdi Iñaki mutill gaztia atzera biurturik bertara ondo bizi ta ikasi asko.
Gaurko igandian lenbiziko deia eukiko du eskuzko pelotari txapeldun Juaristi Mariano Atana III'ak Aramendi Josebe neskatxa politegaz zorionak.

BATZOKIAN
Museko txapelketa laister jartzeko ustia daukate bertako bazkidientzat, eta beragatik aurrez aukeratu lagunik zintzoenak. Ia orrela neguko jai arratsaldiak añaitasunian igarotzen ditugun bertara bildurik.
Juan zan igandian ospatu zuan bazkari eder batekin gure lagun Alberdi Domeka'ren Jatetxian bere "Mutiltza-agurra" bere anai eta lagunekin baturik Furundarena' Epi abertzale zintzoak, gure Jaunak eman -daizula osasuna eta zoriontsu bizi izateko laguntza bizimodu berrian.

"ALTZETA" NERE LAGUN ONARI
Aurrez jakiñian jartzen zaitut gure asmoagaz, urtero bezela Deun Ander eguna ospatzeko ustia dauka Eusko Batzokiak, illuntzian garaiz apari eder bategaz, zu geurekin zaitugula, iñola albadezu etorri, urrengo udaberrirako mendizaletasuna nola biar degun itzaldi gozobak egiñaz gaztien biotzak poztu eta sutuaz. Ederki asmatua dago eta ez utsitan egin.
Donostira juan zaigu gure lagun zintzoa dan Bergara' Pi, Gipuzkoako gudari (mikelete) izateko. Ondo bizi motell eta zintzo bete ire egin biarrak.

EGI-ALDE.

AZPEITI'TIK

JAUNAK
Neguen gaituk neguko berogarriak nun ote dira? Euria, 15 egunian errenka dan ilaren 4'ean eguraldia asi zan ederrian.

AZOKA
Azoka eguna goizetik guziz otsarekin. Basarritar asko zan azokan kapoiak bai ziran baño garesti eguardian eguzkiak kaskua bero samartzen zuan. Orrelaxen. Gabon aurren egun arte izango balu, ¡ai nere poza! Mendiko zale talde bat. Igande arrasaldean Elosiaga mendigañian izan ziran. Artxiola baza etxean sagardo gozoa zegoala ta berak izan zuten aldia juateko mendien gora lodi goien beian, euria berriz esker eskuira ziariari ta berak au ta mutillek oju egian or dijuaz euskel menditarrak bezela umore ederrean. Bakalao gazia tomatetan zikinduarekin sagardo edan-saio ederra egiteko pozian baita egin ere talde orren menditik jetxi erak izan zuan alaitasunak etzuan parerik bakoitzek zortzine erbi eizituta ta ere, ez aundiagoa. Bejondeizutela mendikozale jatorrak dezuten alkartasun orrek urte askoan iraun deizutela.

ILLAREN 11'EAN MARTIN DEUNA
Errebaldarrak txit maite dute Martin Deuna ta nola ez? baldin baldin beren Deune maiteena baita. Orain 50 urte errian zan Kalerik jolastuena baizan ta nola ez? errementarien balerarik nagusiena bera baizan oraindik ere errementari zarren arasa bai dago ta beren artian umore onak errei natzen ez badu napar iturria gertun ez da bada errebaldar jatorrak Martin Deunaren jaian, milloi bat, zozionak.

ERRUKI ETXEAN ERE
Ospatzen dar Deun loritsu au. Nola ez? etxeko. Jan arotako egontoki buruan bera egonik. Bai. Jaunak beartsuak asko maite dute Martin aundia ta nola ez baldin beren ongillerik onena bera bai da etxeko txirlo danak zar da gazteak pozian dira.

BASARRITARRAK
Arto ta gañezko gauzak etxeratzeko eguraldi txarretan dituzute zer egingo da Jainkoak ala naiko du ta... Basarritar onak ez etsipendu. Jainkoak batetik ezpada bestetik lagunduko dizute ta Bere nai santura jartzea bezelakorik ez da... ta gora biotzak Beregana.

ARTA ZURIKETARAKO
Giro ederra zeagok Erruki-etxeko aitona txuak gogotik ari dira zuriketan zarran ipui zarrak aituaz pozian dira.

✣ ✣ ✣

Errezildar jatorrak Martin Deunaren jaian zorionak. Kastillo Martin Dist Martin Zendoia Martin, Jaka Martin ta abar aztu baño len Ayarbe Martin, ta nere biotzeko ta ezin aztu nezaketan lengusu Oyarzabal Martin'enari milloi bana zorion ta.

TXOKOLO TROSKI TA ATABAL
Erruki etxera goxero xamar etorri Txistu kiñatuba ekarri ta arin ariñekoak ugari Gizen da plako sasoian daude ta.
Agur, jaunak, Jai-ondo arte, agur.

URREKO ZOROA.

ELGOI AR

EZKONTZA
Juan zan ostegunian uztertu ziran Arantzazu'ko Miren eleizan gure lagun dan Joaristi' Justa "Artazo" pelotaria, Arriola' Andere "Andresa" Deun Larentzi'ko neskatilla politarekin.
Zorionak eta luzaroko izan dedilla uztarri berri ori.

ITZALDIA
Gaur arratsaldeko ordubiterdietan Izeta alargunaren aretuan izango da eusko langillientzako eta nai duten gustientzako itzaldia egiñik Eibar'ko eusko langille yayuak diran Gaztelu eta Ormazabal'ek. ¡Langilliak! guztiok gizon bat bezela etorri langillien onerako egingo duten itzaldia aditzera.

IZPAR BELTZAK
Ostiralian Ezenarro' Joseba'ren ill urte betetzia bete zalako, txadon nagusia egin ziran illotoitzketak, bertaraturik nai eta senide asko. Laguntzen diogu atsegabian bigarren aldiz bere sendiari eta Goiko Jaunak eduki dezala bere altzuan Joseba mutil gazte ori.
Donosti'ko gexo etxe edo klinika batian illda Ezenarro' Jagoba "Santi Arostei" elgoibarko semia. G. B. Laguntzen diogu atsegabian sendi eta senide gustieri.

GORA BERAK
Lengo illian uri onetan jaio dira bost, ill bederatzi, ezkondu lau.

APARIA
Laister ezkontzen dirala ta beren senide eta laguneri bat eman die apari eder bat, Etxeberria' Pantzeska "txistulari" ospatsubak, eta Barrutia' Puljentzik "Orfeon Lagun Onak" deitzen dioten aretuan. Jan bitartian eta gero ere oso umore ona egon zan, abestu euskerazko asko abestu zituzten oso ederki, eta txistulariak ere bai. Zorionak artu ba mutillok aurrez.

OSAKUNTZA
Arrillaga' Iñaki Mirenak, eginda oso ederki arkitzen da Billar' Mateo, "Mateo-Argiña". Asko pozten gera.

GEXORIK
Arkitzen da Deun Laurentzi ballerako irakasle dan G. Iturrioz' Miren Kistine. Laister sendatzie opa diogu guztiz. Bere gexo-aldia igarota kalera atera da Andonegi' Mikel (Trikua).

NASKALDIA
Zumarraga'tik etorri da Gabilondo' Erroka.

AIXERIXA.

DONOSTIA

ORRI BELTZA
Landaberea Eustaki, donostiar euskelzale zintzoa, igaro dan igande ontan ill da.
Goyan bego, beti guretar izan dan arrantzale azkar ta lagun ona.
Bere sendiari, gure atsekabea, ta ildakoairi gure otoitzak.
Oroitu irakurle, zure otoitzetan, euskeltzale onen gogoaz.

EUSKO ETXEAREN BIGARREN ANTZOKI JAIA
Lenengo antzoki jaia ederra izan bazan ez da batere motelagua bigarren au izango.
Ikusi bestela gaur igandea arratsaldeko 6'an, Eusko Etxean egingo dan eusko antzerki jaia. Antzeztuko dira "Bost Urtian" Alzaga jaunaren bi ekitaldi dituben antzerki ederra, ta "Joxe Gergorio ta Nai Pillipa'ren ezkontza"; batean au Telleria jaunarena. Txartelak lengo gaiean bezela.

ARPIDE BAT
"Eusko Ikaskuntza"-k Kanpion euskotar jaun argia omentzeko, irikita daukan arpideairi laguntzeko asmoz, ta bazkide ta euskelzaleak bere etxean errexago emàngo dutla ta, Eusko Etxean arpidea irikita dago.
Izen erreskada bat ikusi degu jarrita, beste asko ikusiko ditugu noski.

ONDO BIZI DIRANAK
Barzelona'ko erakusketa ikustera, biyar irtengo dira uri ospetsu ortara, Mendizabal' Gaspar, ta Urain Joseba, lagun zintzo ta euskelzale onak.
Ondo juan, ondo ibilli, ta, onuntzerarte.

ATARRENE.

ZEANURI

ELEIZ ORRIAK DAKAZAN GAYAK
Eleiz Egutegia. Goizpar-Ebanjelioa, Eleizkuzunak, Gorbei'ko Gogo-iñarkunak edo Ejertzitzioak Otoiz bialguntza. Karmengo ezkapularioa (olerkia).

ERIOTZA
Undurraga'ko Orbe auzunian astartean il zan da eguastenean izan zan obiratzea Bengoetxea' Gregorio'na (G. B.), 64 urte edo aukidetu baña aspaldian gexorik egoan Laguntzen dautsegu atsekabean sendiari da otoi bere arimearen alde.

EGURALDIJA TA NASTE
Ekatxa aurrera, yoaku, bai aurie... txubiraxu biortu biar gara oraingoan, etze zarretan izango itugine ta abar artoak oraindiño soloetan geyenak, kamara batetrean obeto egongo litzakezanak irek be askok erdi ekarrien; baña geyenak etzeratute.

ARTZAÑAK BEAN ZEYAN.
Emen izan dira lanakaz etorrita egueneam, 500 enbat arroa edo geyego saldu dabez, Gorbei'koak 34 pts. da bekoak 33 pesetan auron kontu da gora-berak eukiezan, asegari kuxetzaleai ordainduteko ta abar... baita Goikoetxe' Eleuterik izentauta 17 artzañek da oindiño beste enpaduek be ontzat artuk dabela uste dogu erabagi eben lenagoko lango "txartesak" zuzentzeko, ze ainbarik aurkitzen dire da auroentzat soñekorik onenak dirala diñaude. Muñegi'ko auzuneko Jose'k alboka pillo bat egin dau batak eta besteak ezkatute.

NASKALDIJA
Zubiate'ko jauregitik Gazteiz'era yoan dira Errotaetxe gudalburua ta sendia.
Aste onetan yoan da Barzelona'ra Gorostiaga' Eulogio Areatza'ko jauparia Arantzadi' Telesforo yauna lagun dabela.

BASERRITAR BAT.

OIARTZUN

Errandonea Andoni'k bere "motua" makuratu bidean erdian dijola eta miñ artu du. Pozik baleoke orrenbestian. Len bai len sendatu. Mitxelena Jenaro eta Aranburu Leontzio Bartzelona aldetik etxeratu dira. Mendin zar eta Ankamotxeneko mutillak Loiola'ko Luistarren gogojardunetan izandira. Ongi etorriak.
Erretegi zarreneko eta Dukatenekuak seme bana izan dute-zorionak. Altzatxiki eta Arpide txiki'ko 18 eta 13 urtedun neskak ill dira. (G. B.). Maria'ren alaba onak ziran biak. Garbitokiko gokaxoen bederatzurrenera ozte aundia goiz eta arrts.

ENARA.

TEMAS VASCOS

El verbo auxiliar transitivo en el dialecto vizcaíno

REAFIRMACION

Los verbos *eduki* y *euki* son sinónimos, tienen la misma significación: *tener*. Difícilmente podría demostrarse que la *d* de *eduki* es intrusa y su presencia ahí es debida a influencias extrañas. Por el contrario, bien puede afirmarse que se suele fugar de *eduki* como de *adiskide*, de *daditen* y *ledite*, para dejarlos en *euki*, *aiskide*, *daiten* y *leite*. *Euki* es, pues, una contracción de *eduki*.

Pero *eduki* tiene todas las trazas de verbo derivado, como *egoki* y *jarki*, en cuyo caso no puede derivarse más que de *edun*. *Euki* sería asimismo derivación de *eun*.

Ahora bien, ¿existen tales verbos *edun* y *eun*? En esa forma, en infinitivo, son desconocidos, no se usan, pero en conjugación, sí. Conjúguense como los verbos transitivos que tienen conjugación propia, *ekarri*, *eroan* y otros, y se producirán unas formas verbales de las que algunas serán desconocidas, sin uso, pero otras serán de uso corriente y perfectamente conocidas, significando todas ellas *tener* y formando la conjugación auxiliar transitiva del indicativo.

No debe extrañar el desuso de algunas formas de *edun* y *eun* ni la mezcolanza de sus conjugaciones en un mismo tiempo gramatical. Lo propio ocurre con el verbo *izan*. Las formas verbales de futuro, *nazake... dirake*, están también en desuso y son casi desconocidas por haber sido suplantadas por el latinismo *izango naz... izango dira*, y no sé cómo no han sucumbido *nintzake... litzakez* al influjo de *izango nintzan... izango ziran*.

Las formas verbales corrientes del pasado de indicativo son:

Nintzan,
Intzan,
Zan,
Giñan o giñean,
Ziñan o ziñean,
Ziñen o ziñeen,
Ziran o zirean.

Pues bien, sólo las dos primeras son de formación vizcaína, las demás son guipuzcoanas. Las formas verbales genuinamente vizcaínas son.

Nintzan,
Intzan,
Litzan,
Gintzazan,
Zintzazan,
Zintzazen,
Litzazan.

Todavía emplean algunos vizcaínos, pocos, las formas *gintzazan* y *zintzazan*, pero siguen en pleno uso en todo Vizcaya *gintzakez*, *litzake*, *zintzakez* y *litzakez*.

En el presente de indicativo la forma verbal *dira* es evidentemente de formación guipuzcoana, o, por lo menos, de un dialecto extraño al vizcaíno, pues éste no pluraliza con la *i*, sino con la *z* final, conservando las demás formas su estructura vizcaína, a pesar de su enorme adulteración.

Si el verbo *izan* no es el auxiliar transitivo, es, sin embargo, el auxiliar del auxiliar del transitivo en el indicativo y del intransitivo en el subjuntivo. Así se dice *izango dau*, *izango leuke*, *izan daitela*, *izan dedin*, etc.

De lo dicho se desprende que *maite izan* no significa *amar*; significará, a lo sumo, *ser amado* y *bear izan*, *ser necesario*. *Amar* y *necesitar* deben expresarse con *maite edun* y *bear edun*. *Maite naz*, *bear naz*, soy amado, soy necesario; *maite dot*, *bear dot*, amo, necesito, tengo amor, tengo necesidad.

EUSKELDUN BARRI BAT.

Nava

Muy señor mío: Después de saludarle y darle las más expresivas gracias por su diligencia en contestar a las preguntas que le hacía en la mía del 3 del corriente, paso a manifestarle que no estoy conforme con su opinión sobre el apellido Nava.

Dice usted que puede sostenerse que Nava sea vasco mientras no se demuestre lo contrario. Pues yo creo que es viceversa, que es castellano mientras no se demuestre que es vasco. Mi opinión (muy modesta) se basa en los extremos siguientes:

Primero. En todas las provincias de España, Avila, Badajoz, Asturias, León, Salamanca, Almería, Cáceres, Albacete Cádiz, Burgos, Madrid, etc., etc.; es decir, en todas las provincias, vuelvo a repetir, hay alguno o algunos pueblos denominados Nava o compuestos de Nava; solamente en Navarra hay uno o dos Navas y en Alava un Navarrete; pero esto último no es una prueba de que sea vasco, pues hay lo menos ciento cincuenta en las demás provincias que demuestran lo contrario; además que por el mero hecho de qu en Navarra se encuentre Nava no quiere decir que sea vasco, pues ya tenemos en Vizcaya, por ejemplo, Dos Caminos, Retuerto, Miravalles, y por eso no son vascos, ni mucho menos.

Segundo. Consultado en el Espasa lo correspondiente a Nava veo, unos cuantos hombres ilustres con ese apellido; pero ninguno nacido en las Vascongadas ni Navarra.

Tercero. También veo en la citada enciclopedia el significado de esta palabra, que quiere decir parte de tierra lisa y llana, rodeada de montañas, prueba bien evidente de que es castellana; y

Cuarto. Que yo sepa, Nava en euskera no es nada.

Dice usted también que puede haber Nava en Nabaskoitze o en Naverán (¿por qué no procedente de los que yo cito, cosa más probable?). Por ese procedimiento todas las palabras son vascas, pues tendremos Arriero, pongo por ejemplo, sería también de procedencia vasca, porque tiene arri, que en euskera es piedra. El apellido Bermejo también sería porque hay un pueblo en Vizcaya que se llama Bermeo, etc., etc.

Con lo que antecede creo haber demostrado que Nava no es vasco. No obstante, si alguno más documentado que yo en estos asuntos pone argumentos de más fuerza para demostrar lo contrario, se lo agradecería muchísimo.

Muchas gracias por la amabilidad y perdone la molestia de su s. s. q. s. m.,

LARREATEGUI.

✣ ✣ ✣

Sepa usted, amigo consultante, que la voz "nava" es muy anterior a la formación del romance castellano, como la voz "páramo" y otras que puede usted ver en el "Manual de gramática histórica", de Menéndez Pidal. Yo no he dicho que "nava" no sea castellano. Creí que preguntaba usted por su origen, y ese, cierto, no es castellano, porque no existía aún la lengua castellana cuando esa palabra corría ya en el territorio español.

¿Será ibérico? ¿Será vasco? Usted dice que ha demostrado no ser vasco. Yo no he debido entender su argumento, porque no saco la misma conclusión. Ni tampoco digo que sea vasco, ni que deje de ser vasco. Quizá no me expresé bien en la anterior, o quizá usted no me entendió.

O.

NOVEDADES PARA REGALOS
Saturnino Cortina
ASCAO, 2.

Notas obreras

Ahí le duele

Tomando pie "Emilio de Ezpeleta" de un robo consistente en un par de botas, y llevado a cabo en Artecalle de la invicta villa de don Diego, invoca, con gran tino, la resolución del paro forzoso por el Estado, a fin de que el obrero cristiano se halle a cubierto de hazañas de esta naturaleza.

Coincide "Ezpeleta" en sus apreciaciones con lo expuesto en una ponencia presentada al tema primero del I Congreso de Solidaridad de Obreros Vascos en Eibar el pasado mes de octubre, razón por la cual los obreros todos deben fijarse en el interés con que esta benemérita entidad defiende a sus afiliados, para obrar en consecuencia. He aquí algo de cuanto abarca el texto de dicha ponencia, después de explicar cómo el Estado es el llamado a asumir en sí el ejercicio y la dirección en la materia que se trata:

"Es el Estado quien, con la ley y con la fuerza, garantiza los derechos del capitalista; él los asegura con hipotecas y otros medios más eficaces aún; y él declaró inviolable cualquiera propiedad. Sea, no nos quejamos de ello. Pero... ¿qué es el trabajo? El trabajo es la única propiedad, el único capital del obrero. Se ha hecho del trabajo algo así como una mercancía. Conforme también; pero ya que esto va así, ya que esta mercancía constituye el patrimonio del obrero, que la vende todos los días para vivir, el Estado debe tener el deber de defenderla, de protegerla en la misma forma que el crédito del rico.

El obrero, dada nuestra ignorancia y nuestra debilidad, es como el menor de edad a quien ampara la ley, defendiéndole contra todos aquellos que quieran abusar de él.

El operario vende su trabajo y muchísimas veces no se le quiere comprar; otras se le compra a un precio inferior al justo y de esta suerte se le obliga a sufrir el hambre a él y a su familia, a pedir limosna o "lanzarse al delito"... Pues bien, el Estado, tutor nato de todos los derechos y más aun de los derechos de los pobres debe interponer su autoridad; debe procurar trabajo a quien lo necesita; debe obligar a comprarlo a los que pueden, y para que no lo paguen menos que lo justo ejerciendo contra él lo que podemos llamar usura, el Estado debe fijar el salario en una medida de equidad y de justicia.

¿Qué los trabajadores envejecen por enfermedades, o por la edad se inutilizan para el trabajo y por ello llegará un día en que se encuentren sin pan? El Estado debe proveer; de su salario puede retener una parte y con ella asegurar su porvenir contra los achaques y la impotencia de la vejez. ¿Qué sucumben los obreros bajo imprevistas desventuras? Ténganse en cuenta también estos accidentes posibles y créense Cajas que socorran o reparen las tristes consecuencias de tales infortunios. ¿Puede el obrero, por imprevisión, ignorancia, mala conducta u otros mil motivos faltar a sus deberes y prepararse un triste porvenir para sí y para los suyos? Pues al Estado incumbe defenderle contra sus propios desórdenes..."

Esto y algo más que dejamos en el tintero por falta material de tiempo, abarca la referida ponencia. Como ésta hay otras que tienden a reivindicar al proletariado sus legítimos derechos; luego manos a la obra y así nuestra Solidaridad se hará acreedora a que se la admire como entidad puramente obrera, y que más se desvive por el cumplimiento de las doctrinas sociales pregonadas y practicadas por Nuestro Señor Jesucristo. ¡Así sea!

GALINDO.

Desde Elgóibar

GRAN CONFERENCIA

Hoy, domingo, día 10, a las dos y media de la tarde, en los locales de la viuda de Iceta, disertarán dos propagandistas solidarios eibarreses sobre problemas sociales de actualidad.

¡Acudid, obreros elgoibarreses, que en ello va el porvenir social de nuestros pueblos!—El Comité Ejecutivo.

URALITA
Gran Vía, 5, 1.º—Teléfono 1107

CEMENTO PORTLAND
"ZIURRENA, S. A."
(EL MAS SEGURO)
Propiedad de la Sdad. marca "Cangrejo"
FUEROS, 2. :-: TELEFONO,